

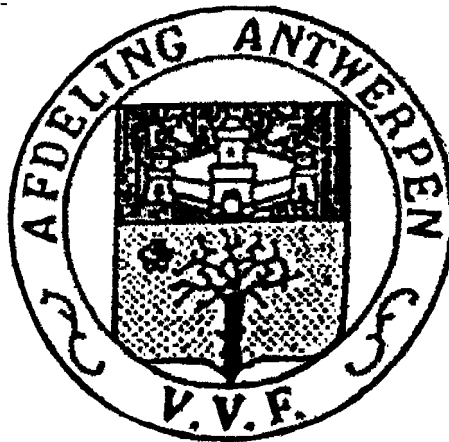
Afgiftekantoor 2070 Zwijndrecht
Erkenningsnummer P 106249

België-Belgique
P.B.
2070 Zwijndrecht
8/5045

DE ANTWERPSE GENEALOOG

TRIMESTRIEEL TIJDSCHRIFT VAN DE
REGIONALE AFDELING ANTWERPEN
VAN DE VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE VZW

Jaargang 6, Nr. 2 - Oktober-November-December 2003

Verantw. uitgever : Marcel Siebens, Amerikalei 148 bus 6, 2000 Antwerpen

DE ANTWERPSE GENEALOOG

Jaargang 6, Nr. 2 - Oktober-November-December 2003

D
O
C
U
M
E
N
T
A
R
I
U
M

Voorwoord	3
De gendarmerie in Hoboken	4
Voordracht: <i>Wij gaan naar Amerika</i>	8
De oorlogsgebeurtenissen in Antwerpen 1914-1918	9
Erfgoeddag : <i>'t Zit in de familie</i>	11
Problemen bij de burgerlijke stand	13
Korte geschiedenis van het hertogdom Brabant	15
Voordracht: <i>De tachtigjarige oorlog</i>	19
Regionale vormingsavonden	28
Onze eigen publicaties	28
Agenda	31

D
O
C
U
M
E
N
T
A
R
I
U
M

DE ANTWERPSE GENEALOOG is het driemaandelijks tijdschrift van de Regionale afdeling Antwerpen van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde vzw. Het wordt automatisch en gratis toegestuurd aan alle VVF-leden wonend binnen de regio Antwerpen.

Jaarabonnement: 10 Euro (Buitenland 14 Euro). Te storten op bankrekening 979-3936016-52 van VVF-Antwerpen.

Werkten mee aan dit nummer : *Rina Havelaerts - Hugo Lambrechts - Marcel Siebens - Marc Van Acker - Herman Van Elsacker*

Hoofdredactie: *Martin Braem (Redactie.DAG@Belgacom.net)*

Verantwoordelijke uitgever: *Marcel Siebens*

VOORWOORD

Het jaar 2004 wordt in onze regio ingezet met enkele interessante voordrachten, waarop we u talrijk verwachten. In januari verwelkomen we journalist Dirk Musschoot die ons een levendig beeld zal schetsen van het lot van de duizenden landgenoten-emigranten die rond de vorige eeuwwisseling naar de Nieuwe Wereld trokken. Een maand later is het de beurt aan professor Etienne Rooms, expert in militaire geschiedenis, die ons een boeiend relaas zal brengen over de tachtigjarige oorlog (1568-1648), een episode in onze geschiedenis die onze voorouders heel wat ellende heeft bezorgd.

Voor nog meer informatie in de rand van onze genealogische interesse verwijzen we graag naar de inhoud van het tijdschrift van onze regio dat u momenteel in handen heeft: we wuiven het jaar 2003 uit met weer een goed gestoffeerd nummer.

De aandachtige lezer zal al opgemerkt hebben dat we afscheid hebben genomen van Patrick Cleiren als verantwoordelijke voor ons blad, een functie die hij sinds 2001 vervulde en nu inruilt voor andere taken in onze afdeling. Van harte bedanken wij hem voor de inspanningen die hij zich de afgelopen jaren heeft getroost om ons elke drie maanden te voorzien van degelijk genealogisch leesvoer.

Tegelijkertijd begroeten we zijn opvolger Martin Braem, die vanaf dit nummer de hoofdredactie op zich zal nemen. We hopen dat hij de kwaliteit van "De Antwerpse Genealoog" blijvend zal kunnen hooghouden of nog opvoeren en dat hij daarbij zal kunnen rekenen op de actieve medewerking van vele van onze leden.

Marcel Siebens
Voorzitter

De Gendarmerie in Hoboken

In 1884 stelde de arrondissementscommissaris voor om in Hoboken een politiecommissaris te benoemen. Op zijn vraag werd niet ingegaan. Omwille van de vele vreemdelingen en avonturiers die er rondliepen diende de burgemeester reeds het jaar daarop een aanvraag in voor een brigade rijkswachters. Hij motiveerde zijn aanvraag met er op te wijzen dat de bevolking toen de 5.000 overtrof. Op de scheepswerf werkten 5 à 600 werklieden. Wat later zou de wolkammerij van wal steken met evenveel arbeidskrachten en vele vreemdelingen werden nog verwacht. Daarbij berokkende het fort, met zijn garnizoen van 300 man, onze voorouders in Hoboken geregeld heel wat last, om niet te gewagen van de steenfabrieken in het uiterste Zuiden der gemeente. Het was de burgemeester onmogelijk geworden verder nog in de rust en de veiligheid van het dorp te voorzien. Het operatieveld werd te uitgestrekt voor één man en de misdrijven namen toe.

De gouverneur ging in op het verzoek van de burgemeester en een voorlopige post van drie rijkswachters kwam onmiddellijk ter plaatse, terwijl een volledige brigade beloofd werd tegen het jaar 1887. De gemeente schafte zich de nodige grond aan om de *gendarmerie* te bouwen in de **Polderstraat** (= huidige Berkenrodelei) op een terrein van 1016 m², eigendom der kerkfabriek. In 1888 werd de rijkswachtpost gebouwd; in afwachting dat de kazerne voltooid was verbleven de manschappen vanaf september 1886 in een huis, toebehorend aan de heer Moretus. Hetzelfde jaar werd hun getalsterkte tot vijf opgedreven maar dat bleek nog onvoldoende, omdat de rijkswacht van Hoboken ook in Hemiksem en Wilrijk dienst moest doen.

In 1889 werd dan toch een plaats van politiecommissaris open verklaard, te begeven voor 5 juni, die ingenomen werd door de heer **S. Willems**. Herhaalde klachten door hoveniers over het stelen van vruchten op de Heide verplichtte de gemeente daar een tweede veldwachter aan te stellen die in die wijk zou verblijven. Vanaf 1892 versterkte een derde politieman het korps. In 1896 ontvingen de

commissaris en de veldwachter een *trapwiel* (hoge fiets) om zo vlugger te kunnen ingrijpen op verschillende plaatsen van het dorp¹.

|| Zoals we hieronder zullen zien bieden de bevolkingsboeken van Hoboken 1890-1900 ons een waaier aan genealogische informatie over de toenmalige bewoners van de gendarmerie. Heel wat binnenkomers zijn in Hoboken gebleven, anderen verbleven er slechts kortstondig, nog anderen ondergingen vlug een mutatie.

Boek 3, Folio 360 Links

---

1. DE WAAL Petrus Jan

Brigadier-gendarm, °Caulille (Limburg) 1852, gehuwd met nr. 2

Datum intrede in gemeente: 28.07.1889

Vorig verblijf: Tongeren., vertrek naar Veerle op 22.07.1891

2. PAPENKEELS Maria Josephina

° Houthalen (Limburg) 1867, gehuwd met nr. 1

3. WAUTERS Karel Lodewijk

Gendarm, ° Oombergen (O-Vl.) 1856, gehuwd met nr. 4

Datum in gemeente: 28.11.1889, vorig verblijf : Duffel

4. SCHUERWEGHS Maria Catharina

Gehuwd met nr. 3, ° Boom 1858

5. DE GRAUWE Victor

Gendarm, ° Schellebelle 1864

6. DE MEULEMEESTER Karel Lodewijk

Gendarm, ° Caprijke 1863

7. VAN DEN EYNDE Henri

Gendarm, ° Tremelo 10.03.1862

Datum in gemeente : 23.11.1892, vorig verblijf : Chatelineau,

vertrek naar Antwerpse Steenweg 227 in Laken op 19.12.1894

8. BERTE Henri Joseph Jan Augustus

Brigadier gendarm, ° Brussel 26.10.1862

Datum in gemeente: 3.01.1893, ambtelijk ingeschreven op zijn aanvraag op 3.01.1893

Vorig verblijf: Turnhout, naar Dam 5 in Merbeke op 22.02.1894

---

¹ Hendrick DIERICKX: *Geschiedenis van Hoboken*, 1954, blz. 220- 221

9. DIERIJCK Jules Frans

Brigadier gendarm, ° Voormezele 13.06.1852

Datum intrede: 22.02.1894, vorig verblijf : Moerbeke, naar Moeskroen (gendarmerie) op 29.07.1896

10. DE RIJCKE Augustus

Gendarm, ° Adegem 7.05.1855, gehuwd met nr. 11

Datum in gemeente : 29.08.1894, vorig verblijf: Merksplas op 22.08.1894

11. VAN STRATEN Maria Theresia

° Essen 12.10.1863, gehuwd met nr. 10 te Essen op 8.12.1889

Datum in gemeente en vorig verblijf : idem als nr. 10

12. DE RIJCKE Emiel Corneel

° Essen 15.03.1884; idem als nr. 10

13. DE RIJCKE Hortensia Maria Cornelia

° Poperinge 04.02.1887; idem als nr. 10

14. DE RIJCKE Josephina Maria

° Poperinge 26.03.1888; idem als nr. 10

15. DE RIJCKE Juliaan Augustijn

° Gheel 26.10.1891

Boek 3, Folio 360, Rechts

---

1. DE RIJCKE Ernest Joanna Emiel

° Merksplas 6.09.1893, datum in gemeente : 29.08.1894

Vorig verblijf : Merksplas op 12.08.1894

2. VAN DAMME Camiel Joseph Corneel

Gendarm, ° Crombeke (W-VI.) 13.10.1869

Datum in gemeente : 13.02.1895, vorig verblijf : Stavele 12.02.1895, naar Duffel (Gendarmerie) op 24.09.1895

3. DESMET Frans

Gendarm; °Eecloo 29.01.1862, datum in gemeente: 30.07.1895

Vorig verblijf: Duffel 25.07.1895, naar Boom op 19.03.1898

4. DE RIJCKE Omer

° Hoboken 12.09.1895

5. DE VOS Hendrik

Gendarm-Brigadier, °Mechelbeke 13.10.1860, gehuwd met nr. 6

Datum in gemeente: 27.07.1896, naar Moeskroen (Gendarmerie)

- 6. NOLLER Maria Magdalena**
° Marchordt (Duitsland) 17.09.1867, gehuwd met nr. 5
Aanmerkingen : Duitsche
- 7. DE VOS Hendrik Lodewijk**
° Brussel 06.09.1890
- 8. DE VOS Helena Melania Maria**
° Dendermonde 05.10.1892
- 9. DE VOS Antoine Albert**
° Hoboken 01.02.1897, overleden op 2.08.1897
- 10. DE RIJCK Augusta Maria**
° Hoboken 08.07.1898, overleden in Hoboken op 19.07.1898
- 11. DE VOS Jeanne Constance Marie**
° Hoboken 12.08.1898, overleden in Hoboken op 27.08.1898
- 12. DE DECKER Gustaaf**
Gendarm, °Temse 15.08.1867, gehuwd met nr. 13 in Veerle
(18.01.1897), komende van Veerle
Datum in gemeente: 29.01.1898, naar Tremelo op 14.02.1899
- 13. VERVLOET Sophia Maria Josephina**
° Veerle 20.02.1870, zonder beroep, gehuwd met nr. 12
In gemeente : idem als nr. 12, vertrek : idem als nr. 12
- 14. DE DECKER Jozef Frans**
° Hoboken 18.07.1898
- 15. D' HONDT Camiel**
Gendarm, ongehuwd, °Moerkerke (W-Vl.) 17.08.1868
Komende van Moerkerke (W-Vl.)

Boek 3, Folio 392, Rechts

- 1. MOENS Ivo**
Gendarm, ongehuwd, ° Berlaere 24.09.1874
Datum intrede in gemeente: 14.12.1900, vorig verblijf : Veerle

Marc Van Acker

VVF-Antwerpen organiseert
Op 15 januari 2004 om 20 uur in het Nationaal Centrum voor
Familiegeschiedenis, Van Heybeeckstraat 3 Merksem

WIJ GAAN NAAR AMERIKA

een vertelling door
Dirk MUSSCHOOT

Tussen 1850 en 1930 trokken meer dan 150.000 landgenoten naar de Verenigde Staten en Canada. Ze verlieten definitief hun land.

Waarom wilden ze hier weg ?

Waarom precies naar Amerika of Canada ?

Hoe verliep de reis ?

Hoe verging het hen in dat zogenaamde Beloofde Land ?

Dirk Musschoot vertelt het in geuren en kleuren, aan de hand van waar gebeurde verhalen van mensen van bij ons. Geïllustreerd met dia's. Twee uren verbazing, spanning en ontroering !

*Gentenaar **Dirk Musschoot** (1961), redacteur van het Nieuwsblad, stond eerst twee jaar voor de klas. Werkte daarna bij enkele Gentse lokale radio's en bij Het Volk. Publiceerde informatieve boeken voor kinderen en volwassenen, waarvan enkele bekroond. Is vertaald in het Frans, Duits, Italiaans en Deens.*

Over de emigratie naar de nieuwe wereld publiceerde hij het boek

WIJ GAAN NAAR AMERIKA – Vlaamse landverhuizers
naar de Nieuwe Wereld 1850-1930 (Lannoo, 2002)

De oorlogsgebeurtenissen in de Stad Antwerpen 1914-1918

Uittreksels uit het algemeen overzicht⁽¹⁾ van de gebeurtenissen die zich tijdens de vier jaren van de Duitse bezetting in de Stad Antwerpen hebben voorgedaan, door de burgemeester gestuurd aan de Gouverneur der Provincie om aan het verlangen van de hogere overheid te voldoen.

A. Bevolking

(blz. 12)

7. Lijst van personen van deze stad welke door de bezettende macht ter dood veroordeeld werden, ofschoon de uitvoering van het vonnis elders geschiedde.

(blz. 13)

8. Lijst der personen die door de bezettende macht tot levenslange dwangarbeid veroordeeld werden.

9. Lijst van al de Belgische onderdanen die alhier gefusilleerd werden.

10. Personen door de Duitse soldaten op de openbare weg doodgeschoten.

11. Lijst van personen gedood of gekwetst bij de beschieting van de stad en bij de verschillende vliegeraanvallen.

Zeppelinaanval van 25 augustus 1914

Beschieting buiten de stad

Ontploffing vuurwerkschool

Gedood door vliegtuig (Taube)

Gedood door wilde treinen

Vliegeraanval van 28 oktober 1917

12. Personen van Duitse en Belgische oorsprong die in Duitse dienst werkzaam waren en zich door wandaden onderscheiden.

⁽¹⁾ Provinciaal Archief van Antwerpen, Vak 68 nr. 191, 2de Bureel

- B. Gebouwen en eigendommen
- C. Onderwijs
- D. Nijverheid en handel. Opsomming van de ondernemingen, met aantal arbeiders vóór en na de oorlog.
  - Fierens, Ankerrui 7, ijzergieterij: vóór 30, na 7
  - Minerva, Karel Oomsstraat 40: vóór 3000, na 120
  - Van der Stucken, Lange Lobroekstraat 239, stoommaaldrij: vóór 54, na 43
  - Maalder Louis Weckx, Lge Lobroekstraat 241: vóór 21, na 3
- E. Landbouw en landbouwuitbatingen
  - 1. Het werk van den akker
- F. Openbare gezondheid
  - 1. Toestand
  - 2. Statistiek, sterfte: de griep, de tuberculose
- G. Politie
- H. Bestuur

(blz. 71)

Op 3.2.1915 heeft de bezettende macht het decreet van 10 Vendemiaire jaar 4 ingeroepen om de schade die in de eerste dagen van Oogst 1914 aan Duitse eigendom werd toegebracht, ten laste van de gemeente te leggen. Een bijzondere rechtspraak werd ingevoerd en uitzonderingsrechtbanken werden ingesteld, om over de geschillen te oordelen. De Stad heeft zich tegen die willekeurige maatregel verzet en heeft geweigerd voor de Duitse uitzonderingsrechtbanken te verschijnen. Zij werd bij verstek veroordeeld en volgende bedragen werden haar geheel buiten wet en recht ten laste gelegd:

(Volgt: opsomming personen, beroep, adres en bedrag)

→ Dit dossier bevat nog heel wat persoonsnamen en toestanden die interessant zijn voor verder onderzoek !

Hugo Lambrechts-Augustijns

De 3de editie van het erfgoedweekend in 2004 gaat door onder een thema dat ons zit als gegoten: **Familie** ! Voor het eerst worden de activiteiten beperkt tot één dag, **zondag 18 april 2004**. Meer info vind je op www.erfgoeddag.be, waar we onderstaande fragmenten selecteerden om je al vast in de stemming te brengen.

18 APRIL 2004

ERFGOED **DAG**

't Zit

in de familie

Het thema vormt de ideale opstap naar een beter begrip van wat 'erfgoed' is. Een evenement als Erfgoeddag wil niet alleen 'publiciteit' maken voor erfgoed, maar streeft er ook naar dat mensen het erfgoed 'als iets van hen' gaat beschouwen. "Familie" kan als geen andere thema verduidelijken dat erfgoed staat voor wat we ... erven van onze voorouders/ familie. Dit (familiaal) erfgoed maakt ons voor een groot stuk tot wie of wat we zijn. (...)

(...) met de hele familie, jong en oud op stap tijdens de Erfgoeddag op zoek naar sporen van de eigen familie ! Denk aan activiteiten waarbij bezoekers in instellingen (archieven, kerkhoven, ...) op zoek kunnen gaan naar sporen van de eigen familie. Ook spoedcursussen genealogie of paleografie voor beginners bieden mogelijkheden. (...)

"Alle geschiedenis is familiegeschiedenis." (Orest Ranum)(...)Heel onze geschiedenis wordt nog steeds gemarkeerd door de referentiedata van bepaalde families. Familieonderzoek of stamboomonderzoek is voor de meeste mensen nog steeds de aanleiding om actief aan de slag te gaan met het overgeleverde erfgoed. De stamboom en het eigen familiearchief (fotoalbums, oude paspoorten...) blijven voor de meeste Vlamingen de meest tastbare en concrete vorm van omgaan met geschiedenis en erfgoed. (...)

**DE
ANTWERPSE
GENEALOG**

---

*Ook jouw
tijdschrift !*

De Antwerpse Genealog wordt gevuld met genealogische teksten over onze regio die hoofdzakelijk afkomstig zijn van onze eigen leden. Ook jouw bijdrage is welkom ! Zie je het niet zitten om een volwaardig artikel te publiceren dan kan je toch nog medewerken :

Of je nu als beginnend genealoog recent je eerste passen hebt gezet in onze boeiende hobby...

Of je als ervaren rat al duizenden (verre) verwanten in je computerbestand hebt opgeslagen...

Hoe dan ook heb je tijdens je opzoeken wel eens iets origineels gevonden dat ook vele anderen zou kunnen interesseren...

→ Laat het ons weten, wij laten het aan die vele anderen weten, via ons tijdschrift !

Je hebt iets gepubliceerd, je hebt je gegevens op internet geplaatst of sterk uitgebreid, je hebt een interessante website ontdekt...

→ Laat het ons weten, wij laten iedereen mee genieten...

Je bent lid van een vereniging die iets inricht dat ook voor genealogen nuttig of informatief zou kunnen zijn...

→ Laat het ons weten, wij delen het mee in onze agenda

Help ons *De Antwerpse Genealog* nóg informatiever te maken.

→ Stuur alle bijdragen en boeiende weetjes naar ons redactie-adres:

Martin Braem, Eigen Heem 43, 2950 Kapellen
e-post: Redactie.DAG@Belgacom.net

Problemen bij de Burgerlijke Stand

In het Antwerps Rijksarchief vonden we een omzendbrief uit 1863 van de provinciegouverneur van Antwerpen⁽¹⁾ waarin hij zijn ondergeschikte gemeentebesturen attent maakt op enkele problemen i.v.m. de verplichting om inventarissen te maken op de registers van de burgerlijke stand.

De gouverneur heeft het onder andere over registers die zich nog bevinden bij pastoors of andere particulieren. Het zou interessant zijn een gedetailleerd provinciaal dossier te vinden uit die periode om te weten waar de knelpunten zich precies bevonden. We merken op dat het nog steeds bestaande probleem van oude registers die zich bij particulieren bevinden die ze niet willen afstaan, ook al anderhalve eeuw geleden bekend was...

Burgerlyke stand, tafel der oude registers Aen de gemeente besturen

Mynheeren,

By omzendbrief van 6 deser maend Memoriael van administratie nummer 8189, heb ik u verzocht een inventaris der oude registers van den burgerstand op te maken (doopen, huwelyken en begrafenissen). Ik heb onderrigt dat een zeker getal dier oude registers nog in handen zyn der heeren Pastoors, byzonderlyk in de buiten parochiën en dat het dubbel aen de gemeente overheden niet is overhandigd geworden.

⁽¹⁾ RAA, *Mémorial Administratif de la province d'Anvers 1863*, tome 59, Anvers 1863, Blz. 213, administratief artikel 82002

Andere registers zyn in handen van particulieren by erffenis of door andere omstandigheden.

Eindelyk het kan gebeuren dat er aen de gemeenten, registers zullen ontbreken die neergelegd zyn ter griffie van de burgelyken regtbanken.

De eenige registers welke in uw bezit zyn zouden ontoereikend kunnen zyn om u in staet te stellen de algemeene tafel waervan gewag is op eene voldoende wyze op te maken. De leemtes welke zy aenbieden zullen kunnen volledigd worden by middel der bestaende registers in andere openbare of byzondere verzamelingen.

Het is daerom, dat ik u verzoek van des aengaende onderzoekingen te doen. Daer het een werk van algemeen nut is twyfel ik niet of gy zult er toe geraken mededeeling der gezegde registers te bekomen tot voltooiing van het gevraegd werk.

Indien gy des aengaende eenige moeijelykheid zoudt hebben zult gy gelieven van om my aenstonds van te onderrigten.

Antwerpen, 14 meert 1863

*De Goeverneur der provincie,
Ridder Ed. Pycke*

Hugo Lambrechts-Augustijns

Kort overzicht van de geschiedenis van het hertogdom Brabant

NVDR : Deze bijdrage verscheen al eerder in het vorig nummer van ons tijdschrift. Omdat er toen een en ander is mis gegaan met de lay-out van de bijhorende tabellen waardoor ze onleesbaar en dus onbruikbaar werden, heeft de redactieraad het nodig geoordeeld de tekst in zijn geheel nogmaals te reproduceren.

In 57 voor Christus betraden de legioenen van Gaius Julius Caesar de grond van het huidige België en versloegen de daar wonende stammen. Zelf heeft Caesar enkele jaren later daarover verslag uitgebracht in zijn *De Bello Gallico*. In dat jaar eindigde de prehistorie der Nederlanden. Tijdens de Romeinse periode vormde de Rijn een sterk verdedigde grens, met verscheidene duizenden soldaten, gelegerd in forten. Ten noorden van deze rivier moest een stuk land onbewoond blijven. In Zuid-Limburg, in Wallonië en het Zuiden van Brabant en in Belgisch-Limburg was het land overdekt met *villa's*, grote boerderijen waarin de geromaniseerde bewoners, in vrij grote luxe, met slaven het land bebouwden. In de rivierstreken lagen nederzettingen van Germanen. Overigens vertoonden de Germaanse stammen alle kenmerken van een primitieve landbouwmaatschappij, waar de krijgsdienst in hoog aanzien stond. Het land was ingedeeld in pagi of gouwen. Aan één van deze gouwen – Brabant – zou het latere hertogdom zijn naam ontleenen.

Na de bekering van Clovis zijn in het huidige België enkele nieuwe bisdommen opgericht. Daar is het christendom grotendeels door predikers uit Gallië verkondigd. Bij de Friezen werd dit gedaan door monniken uit Engeland, die evenwel nauw samenwerkten met de Frankische machthebbers uit het Zuiden. De naam Franken duidt voor het eerst op in de 3de eeuw na Christus. In deze eeuw plunderen zij enkele malen Gallië, maar zij worden telkens weggejaagd.

Tegen het jaar 700 heeft in het Frankische gebied ten Zuiden van de grote rivieren de christianisering grote vorderingen gemaakt met de steun van de Frankische machthebbers. Maar ten Noorden daarvan is de bevolking nog haast zonder uitzondering heidens. De missiëring komt hier op gang door Angelsaksische monniken, die van de Ierse monniken de gewoonte hebben overgenomen om het geloof in verre landen te gaan prediken.

Na de verdeling van het Frankische Rijk in de 9de eeuw hoorde Brabant tot het Midden-Rijk en wel tot het noordelijkste deel ervan, Lotharingen. Dit gebied werd een twistappel tussen Oost- en West-Frankenland, waarbij het uiteindelijk aan Oost-Frankenland kwam, sinds 962 het Heilig Roomse Rijk der Duitse Natie.

Het gezag van de Duitse koningen/keizers was door deze strijd minimaal geworden in deze gebieden en de plaatselijke grote heren hadden zich praktisch zelfstandig gemaakt. Tot deze groten behoorde ook Lambrecht I, graaf van Leuven, die door huwelijk en veroveringen de basis zou leggen voor het latere hertogdom.

Graven van Leuven, later Hertogen van Brabant

Rond 1030 besloeg het graafschap Leuven het gebied tussen de rivieren Dender, Rupel, Dijle, Demer en Gete. Het kwam onder de heerschappij van de graven van Leuven, die van de 10de tot de 12de eeuw, belangrijke gebieden aan hun domein toevoegden - o.m. het graafschap Ukkel-Brussel, de abdijen Nijvel en Gembloers, de mark Antwerpen, het domein Orthen (het latere 's Hertogenbosch) - en die zich sinds ca. 1100 hertogen van Brabant noemden. De graven van Leuven werden in 1106 markgraven van Antwerpen en in 1150 hertogen van Lotharingen (de hertogelijke titel bleef bewaard).

Onder de regering van hertog Hendrik I en die van Jan I, de dichterhertog, nam de Brabantse expansie grote vormen aan. Ten gevolge van de verovering van Maastricht (1204), het graafschap Daelhem (1244) en het hertogdom Limburg (slag bij Woeringen, 1288) be-

heersten zij de grote handelsweg Brugge-Keulen; ook beschikten zij over een zeehaven (Antwerpen). De slag van Woeringen in 1288 was eigenlijk een gewone burentwist tussen de hertogen van Brabant en Limburg. Het rijksgebied Limburg werd gewoon gevoegd bij dat andere rijksgebied Brabant, met andere woorden bij het Heilig Roomse Rijk der Duitse Natie.

Graven van Leuven, later Hertogen van Brabant	
Lambrecht I van Leuven	1003-1015
Hendrik I	1015-1038
Otto	1038-1041
Lambrecht II	1041-1063
Hendrik II	1063-1079
Hendrik III	1079-1095
Godfried I, sinds 1106 hertog	1095-1139
Godfried II	1139-1142
Godfried III	1142-1190
Hendrik I	1190-1235
Hendrik II	1235-1248
Hendrik III	1248-1261
Hendrik IV	1261-1267
Jan I	1267-1294
Jan II	1294-1312
Jan III	1312-1355
Johanna van Brabant	1355-1406
Anton van Bourgondië	1406-1415
Jan IV	1415-1427
Filips van St Pol	1427-1430
(Hierna komt Brabant aan de hoofdlijn der Bourgondiërs)	

De hertogen van Brabant brachten voor hun bezittingen leenhulde aan de koningen van Duitsland, zowel vóór als na de slag van Woeringen. Hierdoor behielden zij de band met Duitsland. Nochtans zou

de koning van Duitsland, bij een weigering om de leenhulde te brengen, moeilijk een leger op de been hebben kunnen brengen om de hertogen van Brabant tot de orde te roepen. De leenhulde van de hertogen van Brabant was er dus een uit vrije wil. Zij waren lid van de rijksvorstenstand als hertogen van Lotharingen, Brabant en Limburg. Zij mochten deel nemen aan de rijksdagen, de hofgerichten, de belening van rijksvorsten, de aanstelling van nieuwe rijksvorsten en bij de konings- en keizerskroningen. Documenten en briefwisselingen illustreren het aanzien en de invloed van de hertog van Brabant in het rijksverband.

Een fraai voorbeeld hiervan is de brief die Lodewijk van Beieren, koning van Duitsland (men moest eerst koning gekroond zijn alvorens men tot keizer kon gekozen worden) in 1327 van uit Innsbruck (de toenmalige zetel van het rijk) schreef aan Jan III van Brabant vooraleer hij naar Italië vertrok om zich daar tot keizer te laten kronen. Uit deze brief blijkt dat Jan III hem zou aangeraden hebben naar Trente te gaan en zich daar met zijn leenmannen te beraden over deze reis. De koning heeft deze raad opgevolgd en aan Jan III gevraagd er bij de graaf van Henegouwen en bij de aartsbisschop van Trier (een van de zeven keurvorsten) op aan te dringen mee te komen. De hertogen van Brabant zijn ook herhaaldelijk betrokken bij de besprekingen die de konings- en keizerskeuzen voorafgingen. Het is duidelijk dat de hertogen van Brabant Duitse prinses waren en ook als dusdanig behandeld werden.

Tot de traditionele Brabantse oogmerken behoorde ook een eendrachtige samenwerking tussen hertog en onderdanen. In deze samenwerking past het in 1312 uitgevaardigde Charter van Kortenberg en de Blijde Inkomst van 1356. Hiermede was de constitutionele relatie tussen hertog en de (vertegenwoordigers van de drie) standen vastgelegd, waarbij rechten en plichten nauwkeurig waren omschreven en waarin ook de kiem lag van het latere verzet tegen de centralisatiepolitiek van de Bourgondiërs en de Habsburgers.

Mechelen en Antwerpen waren tussen 1356 en 1405 in het bezit gekomen van het graafschap Vlaanderen. In 1406 volgde Anton van

VVF-Antwerpen organiseert
Op donderdag 12 februari 2004 om 20 uur - Nationaal Centrum
voor Familiegesciedenis, Van Heybeeckstraat 3 Merksem

De 80-jarige oorlog (1568-1648)

door
Prof. Dr. Etienne Rooms

Onze voorouders in de 16de-17de eeuw leefden vrijwel permanent in een oorlogssituatie. Zoals gewoonlijk was de kleine man het grootste slachtoffer, ook al wisten ze nauwelijks wie tegen wie streed. Zou u het nog weten ? En weet u ook nog...

- ...waarom de centralisatiepolitiek van Filips II tot problemen leidde met zijn onderdanen in de Nederlanden ?
- ... hoe de zuidelijke Nederlanden onder controle van Filips werden gebracht ? Wat de rol was van Alva en Farnese ?
- ... wat de aartshertogen Albrecht en Isabella hoopten te bereiken met hun Twaalfjarig Bestand ?
- ...hoe hierna ook het Duitse Rijk betrokken partij werd zodat de oorlog een Europees conflict werd ?
- ... en wie nu eigenlijk wat gewonnen heeft bij die oorlog ?

*Professor **Etienne Rooms** (1944) geeft ons tijdens zijn voordracht een antwoord op deze en vele andere vragen. Hij is doctor in de moderne geschiedenis en doceert aan de Koninklijke Militaire School te Brussel de vakken Krijgsgeschiedenis tot en met de Tweede Wereldoorlog, Historische kritiek en Geschiedenis van de internationale relaties van 1815 tot heden.*

Bourgondië hertogin Johanna op en na de dood van zijn tweede zoon Filips van St-Pol (1430) kwam het hertogdom aan Filips de Goede van Bourgondië.

In de Bourgondische en Habsburgse Nederlanden nam Brabant allengs de centrale positie in ten nadele van Vlaanderen. In de 16de eeuw deelde het hertogdom in de geweldige opbloei van Antwerpen. De handel bracht welstand in de havensteden Antwerpen en Bergen op Zoom. Welvarende steden (dankzij de weefindustrie) werden Breda, 's Hertogenbosch, Leuven, Brussel, Tienen, Lier, Geldenaken, Nijvel, Diest, Zoutleeuw en Aarschot.

Het land werd in vier kwartieren verdeeld, die in de Staten van Brabant vertegenwoordigd waren door de hoofdsteden Antwerpen, Leuven, Brussel en 's Hertogenbosch. De hoofdplaats van het hertogdom was Leuven. De bijeenkomst van de "Parlementen" gebeurde te Kortenberg waar ook de charters werden verleend. Pas met de regering van de Bourgondiërs werd het hof naar Brussel verplaatst. De vestiging van het (franse) Bourgondische Hof luidde de verfransing van Brussel in.

Belangrijk is ook dat in het Brabantse land machtige abdijen waren gevestigd van de Norbertijnen (Antwerpen, Averbode, Tongerlo, Heverlee en Grimbergen), Cisterciënzers (Villers en St Bernards te Hemiksem) en Benedictijnen (Affligem). Sinds de middeleeuwen werd in het hertogdom van Brabant een taalregeling doorgevoerd. Frans was de voertaal in Waals-Brabant (Nijvel en Gembloers) en Diets (of Nederduits) werd gesproken in de overige gewesten.

Onder Bourgondië (1430-1482)

Vanaf 1430 raakte het hertogdom Brabant onder het gezag van de hertogen van Bourgondië. Die vorsten regeerden ook over andere vorstendommen : Holland, Vlaanderen, Namen, Henegouwen en Luxemburg.

Bourgondische hertogen	
Filips de Stoute	1384-1404
Jan zonder Vrees	1404-1419
Filips de Goede	1419-1467
Karel de Stoute	1467-1477
Maria en Maximiliaan	1477-1482
Spaanse Habsburgers	
Filips de Schone	1482-1506
(Maximiliaan regent)	1482-1494
Karel V	1506-1555
(Maximiliaan regent)	1506-1515
Filips II	1555-1598
(1581 afzwering in het Noorden)	
Albrecht en Isabella	1598-1621
Filips IV	1621-1665
Karel II	1665-1700
Filips V van Bourbon	1700-1713
Oostenrijkse Habsburgers	
Karel VI van Habsburg	1713-1740
Maria Theresia	1740-1780
Jozef II	1780-1790
Leopold II	1790-1792
Frans II	1792-1794
(verovering door Frankrijk)	

De Bourgondische hertogen hadden eigenlijk geen vaste hoofdstad, maar reisden regelmatig van de ene residentie naar de andere. Filips de Goede verdeelde zijn tijd tussen Rijsel, Atrecht, Brugge, Brussel en Dijon. De hertogelijke Raad vergaderde echter in Brussel en ook de Rekenkamer was daar gevestigd. Na zijn dood gaf zijn zoon, Karel de Stoute, de voorkeur aan Mechelen. Karels dochter, Maria

van Bourgondië, vertoefde meestal in Brugge, terwijl de regentes Margaretha van Oostenrijk opnieuw in Mechelen verbleef. Pas onder de regering van Karel V zou Brussel de hoofdstad van de Nederlanden worden.

De Bourgondische hertogen streefden naar centralisering en gelijkshakeling. Toch moesten zij terdege rekening houden met het zelfstandigheidsgevoel van de verschillende territoria. Dit gold zeker voor het hertogdom Brabant. De Brabanders waren slechts bereid het gezag van vreemde vorsten te aanvaarden nadat zij hadden beloofd de Brabantse privileges te zullen eerbiedigen.

Onder de Spaanse Habsburgers (1482-1713)

Na het uitsterven van de Bourgondische dynastie kwamen de Nederlanden onder het bewind van de Spaanse Habsburgers. Tijdens de regering van keizer Karel V was het Habsburgse Rijk een rijk waarin de zon nooit onderging. In 1516, na de dood van zijn grootvader van moederskant, Ferdinand van Aragon, werd Karel koning van Spanje en afhankelijke gebieden (zoals Napels en de kolonies in de overzeese gebieden). In 1519 na het afsterven van Maximiliaan van Oostenrijk, zijn grootvader van vaderszijde, verwierf Karel de Habsburgse erflanden. Karel zelf werd in 1530 koning van Italië en keizer.

Meer nog dan de Bourgondiërs hebben de Habsburgers hun gezag geconsolideerd via nieuwe bestuursorganen. De steden verloren veel van hun macht en zelfstandigheid. Herhaaldelijk kwam het tot wrijvingen. Maar uiteindelijk bleek het centrale gezag sterker dan de stedelijke autonomie.

Reeds bij het begin van de 16de eeuw drong de Hervorming vanuit Duitsland (Luther) en Frankrijk (Calvijn) de Nederlanden binnen. Karel V en zijn zoon Filips II traden hardhandig op tegen de nieuwe leer. De bloedige repressie dwong vele protestanten uit te wijken.

Toen op de koop toe een nieuwe belasting werd geheven brak in heel de Nederlanden een opstand los. Koning Filips II wou met alle mid-

delen het oproer onderdrukken. Op 10 maart 1585 moest Brussel capituleren gevolgd op 17 augustus 1585 door Antwerpen. De noordelijke provincies, die veilig lagen achter de grote rivieren konden door Spanje echter niet worden heroverd.

Aanvankelijk speelde Brabant, als kernland, de voornaamste rol. Door min of meer toevallige omstandigheden zou Holland het voortouw nemen en kwam Brabant steeds meer knel te zitten tussen Noord en Zuid, Calvinisme en Spaanse troepen, Unie van Utrecht en Unie van Atrecht.

In verband met dit tijdperk hebben twee kernproblemen de aandacht van historici bezig gehouden. Een eerste was de vraag of de opstand een conservatieve dan wel een moderne beweging was. Haast alle historici erkennen tegenwoordig dat de edelen en regenten vochten voor het behoud van de middeleeuwse vrijheden tegen de tendensen van de moderne staat en dat de calvinisten geen godsdienstvrijheid toestonden als zij zelf de macht hadden en dus evenmin modern waren. Het tweede probleem is de oorzaak van de scheiding van Noord en Zuid. Sinds prof. Geyl zijn vele historici tot het inzicht gekomen dat de opstand geenszins uitsluitend een Noordelijke aangelegenheid was, maar dat het zwaartepunt vóór 1572 en zeker van 1576-1579 juist in het Zuiden lag; dat echter de veroveringen van de hertog van Parma na 1578 het gebied der opstandelingen hebben beperkt tot de streek ten Noorden van de grote rivieren en dat zo de onafhankelijke republiek der 7 Verenigde Nederlanden is gegroeid, terwijl de Zuidelijke Nederlanden weer tot gehoorzaamheid aan de Spaanse koning gedwongen werden.

De hertog van Parma was echter zowel een uitstekend veldheer als een goed diplomaat. Bij het begin van zijn landvoogdij beheerste Parma slechts Luxemburg, Namen, Limburg en een deel van Brabant. Zijn leger bevond zich in een moeilijke positie in de buurt van Namen en werd daar min of meer belegerd door de talrijker troepen van de Staten-Generaal.

Landvoogden en Gouverneurs-generaal	
Margaretha van Savoye	1506-1530
Maria van Hongarije	1531-1555
Emmanuel Philibert van Savoye	1555-1559
Margaretha van Parma	1559-1567
Ferdinand, hertog van Alva	1567-1573
Luis de Requesens	1573-1576
Don Juan van Oostenrijk	1576-1578
Aartsh. Mathias v. Oostenr. namens Stat. Gen.	1577-1578
Frans, hertog van Anjou	1578-1584
Alexander Farnese, hertog van Parma	1578-1592
Peter Ernest, graaf van Mansfield	1592-1594
Aartshertog Ernest van Oostenrijk	1594-1595
Pedro, graaf van Fuentes	1595
Aartshertog Albrecht v. Oostenrijk (landvoogd)	1595-1598
Aartshertogin Isabella (als landvoogd)	1621-1633
Don Ferdinand, kardinaal-infant van Spanje	1634-1641
Francisco de Mello	1641-1644
Manuel van Castel Rodrigo	1644-1647
Aartshertog Leopold van Oostenrijk	1647-1656
Don Juan van Oostenrijk	1656-1659
Luis van Caracana	1659-1664
Francisco van Castel-Rodrigo	1664-1668
Inigo van Frias	1668-1670
Juan van Monterey	1670-1675
Carlos van Villa-Hermosa	1675-1680
Alexander Farnese, hertog van Parma	1680-1682
Hendrik Otto van Grana	1682-1685
Francisco van Castanaga	1685-1692
Maximiliaan Emmanuel van Beieren	1692-1713
Jozef von Königsegg, gevolmachtigd minister	1714-1716
Eugenius van Savoye	1716-1724
Aartshertogin Maria-Elisabeth	1724-1741
Karel van Lotharingen	1741-1780
Maria van Oostenrijk en Albrecht van Saksen	1780-1792
Aartshertog Karel-Lodewijk van Oostenrijk	1793-1794

Maar haast onmiddellijk behaalde hij diplomatieke en militaire successen. Daarbij werd hij ook gesteund door het feit dat de pausen de Nederlandse opstand herhaaldelijk veroordeeld hebben. Het zijn toevallige, geografische factoren geweest die tenslotte de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (en niet der Zeventien Nederlanden) hebben doen ontstaan.

Opmerkelijk is de opbloei in het Noorden, met name van Amsterdam, geweest. Deze opbloei is gedeeltelijk te danken aan de immigratie van vele Zuid-Nederlanders na 1585 en van enkele Portugese Joden, nadat Filips II in 1580 hun land had ingenomen. Een afdoende verklaring voor de opbloei van het Noorden is dit niet, omdat een groot aantal Zuid-Nederlandse emigranten aanvankelijk naar elders trokken en pas later, gelokt door de grote bloei van de Noordelijke Nederlanden, hierheen kwamen. Natuurlijk werd die bloei bevorderd door de vele internationale contacten die de uitgeweken Antwerpse kooplui onderhielden met hun voormalige stadsgenoten die zich over heel Europa gevestigd hadden.

De Noordelijke Nederlanden vormden een echt stedenland en met de belangen van het platteland werd geen rekening gehouden. Speciaal in deze periode hebben de boeren veel te lijden gehad van het rondtrekkend krijgsvolk. De onmacht van Spanje na 1648 deed de economische ontwikkeling van het Zuiden verslechteren, een terugval die met de sluiting van de Schelde al was ingezet. Diezelfde onmacht maakte het gebied tot strijdtoneel tussen Frankrijk en de Republiek, waarbij de Republiek – ironie van de geschiedenis – sterk opkwam voor het bestaan van deze Spaanse (na 1713 Oostenrijkse) Nederlanden.

Onder de Oostenrijkse Habsburgers (1713-1794)

Vanaf 1713 kwamen de Nederlanden onder het gezag van Karel VI, de zoon van Leopold I van Oostenrijk. Zij werden bestuurd vanuit Wenen via landvoogden en gevolmachtigde ministers. Die zorgden voor de uitvoering van de beslissingen die in Wenen waren genomen. Die vorsten, en vooral dan Jozef II, streefden naar centralise-

ring en modernisering van het bestuursapparaat zonder al te veel rekening te houden met de historisch gegroeide tradities.

Hoewel onder het Oostenrijkse bewind een zekere economische heropleving plaatsvond, riep het verlicht despotisme van de Oostenrijkse keizer fel verzet op. De Brabantse Omwenteling van 1789 bleef echter een kort intermezzo. Enkele jaren later werd Brabant door de Franse legers bezet en in 1795 bij Frankrijk ingelijfd. Het hertogdom hield toen officieel op te bestaan.

Onder de Fransen

De Franse tijd bracht zowel in het Noorden als in het Zuiden een grondige vernieuwing op staatkundig en maatschappelijk gebied. Politiek en economisch traden er grote verschillen op. Zo zou het Zuiden industrieel profiteren van de Franse bezetting, terwijl het Noorden, lange tijd min of meer los van Frankrijk, economisch grote schade zou ondervinden. Ook cultureel bleven Noord en Zuid gescheiden. Terwijl in het Noorden de nationale traditie werd voortgezet trad er in het Zuiden een sterke verfransing op, terwijl de reeds bestaande sociale taalkloof zich nog verbreedde.

Nederlands Brabant, nog heel even een eigen gewest, zou na de bevrijding terugkeren als provincie, terwijl Belgisch Brabant zijn voorloper vond in het departement van de Dijle. Herstel van het oude hertogdom werd echter, ook na de samenvoeging met Nederland, niet overwogen. Die samenvoeging – werk van de grote mogendheden – was noch door het Noorden van België, noch door het Zuiden van België gewenst. Toch zou het voor het Zuiden grote voordelen brengen, met name op het gebied van het onderwijs en de economie. De zich expanderende industrie in het Zuiden vroeg echter om een andere benadering dan de handelswereld in het Noorden. Ook het streven naar grotere eenheid op taalkundig gebied riep in het Zuiden grote weerstand op. Zo werden de bestaande tegenstellingen niet weggewerkt, maar zelfs versterkt.

Toch is het niet helemaal correct om de revolutie van 1830 al in 1815 geboren te laten worden. De omstandigheden waren na vijftien jaren Verenigd Koninkrijk totaal anders dan in de Napoleontische tijd. Het Zuiden kende in 1830 een zelfbewuste – katholieke, liberale en verfranse – burgerij, wier verzet als een politieke bovenbouw kwam te rusten op een sociale onderbouw (lage lonen en werkloosheid). In navolging van het Franse voorbeeld zou die burgerij eerst het sociale verzet onderdrukken, om vervolgens aan de regering haar eisen te stellen. Mede door de houding van koning Willem escaleerde het verzet tot een afscheidingsbeweging. Brabant nam hierin – met steden als Leuven en Brussel – duidelijk de leiding. Antwerpen verzet zich tegen de afscheiding, maar kreeg hiervoor uit het Noorden – zelfs uit Noord-Brabant – geen steun. Toch zou juist Noord-Brabant ervaren, dat met de afscheiding van België een eind kwam aan een periode van welvaartsverbetering.

Herman Van Elsacker

Cursus *Inleiding tot de heraldiek*

De Werkgroep Genealogie & Paleografie van de Ranstse Gemeentelijke Documentatieraad richt in februari 2004 een cursus ***Inleiding tot de heraldiek*** in. Deze initiatielessen zullen gegeven worden door Marc Van de Cruys, auteur en uitgever van het enige Vlaamse heraldische tijdschrift, *Heraldicum Disputationes*.

De lessen worden gegeven op **donderdagavonden, 5, 12, 19 en 26 februari 2004** van 20 tot 22 uur in het oud-gemeentehuis van Emblem, Dorpsstraat 43 te **Emblem**. Deelname door overschrijving van 25 euro (cursusmateriaal incl.) op bankrekening 001-3226294-53 t.n.v. de Gemeentelijke Documentatieraad van Ranst.

Info : Stefan Crick, 03 485 64 42 (na 19 uur) of scrick@pandora.be

Regionale Vormingsavonden

Elke derde woensdag van de maand zorgt het bestuur van de afdeling Antwerpen voor extra ondersteuning en begeleiding bij al uw genealogische vragen !

U kan dan na de normale sluitingstijd (19.00) bij ons terecht in het nationaal VVF-Centrum, Van Heybeeckstraat 3 in Merksem, voor al uw opzoekingen in de bibliotheek en verder ook nog o.m. raadpleging en uitleg bij het gebruik van onze zaalcomputers (internet, Eureka, Ariadne), het fonds Régis,...

Eerstvolgende vormingsavonden, woensdagavond van 19.00 tot 22.30

17 december 2003 - 21 januari 2004 - 18 februari 2004

Publicaties van onze regio

Op de volgende bladzijde vind je een lijst van alle beschikbare uitgaven uitgaven van de regio VVF-Antwerpen vzw. Ze zijn verkrijgbaar door voorafbetaling met toevoeging van de verzendingkosten.

Stort het bedrag op bankrekening 979-39366016-52 van VVF regio Antwerpen. De verzendingskosten kan u zelf berekenen op basis van de totale kost van uw bestelling:

BESTELLING	VERZENDKOSTEN
Tot 2,50 Euro	1,50 Euro
Van 2,51 tot 5,00	2,00
Van 5,01 tot 8,00	2,25
Van 8,01 tot 10,00	2,50
Van 10,01 tot 12,50	3,35
Van 12,51 tot 25,00	3,70

Boven de 25,00 €: het tarief van deze schijf verhogen met het tarief van de voorgaande schijven.

Code	Titel	Prijs
Kw 01	Kwartierstaten 7 Generaties	7,50
PR- 01	Borgerhout OLV. Ter Sneeuw Bew. PR Huwelijken 1836 -1885	3,50
PR- 02	Borgerhout OLV. Ter Sneeuw Bew. PR Huwelijken 1886 -1925	4,25
PR- 03	Borgerhout OLV. Ter Sneeuw Bew. PR Huwelijken 1925 - 1967	4,00
PR- 04	Ekeren St Lambertus Bew. PR 1792 - 1820	21,00
B 01	Emigranten naar Amerika - de Venesoerapporten 1903-1904	31,00
B 02	Emigranten naar Amerika	25,00
B 03	Gierle Graftschriften XVI - XIX eeuw	1,25
B 04	Schelle Graftschriften XI - XVIII eeuw	1,25
B 05	Gens Brabantica Jubileumuitgave 1998	2,50
B 06	Zoersel Molenboek deel 3 1832 -1840 (in herdruk)	
B 07	Stamboek Vlaanderen II	2,50
B 08	Vademecum Latijns - Nederlands	3,50
B 09	Afkortingen Oud schrift	5,00
Volkstellingen		
VT - 23	Baarle Hertog 1693	1,00
VT - 12	Baarle Hertog 1797	2,50
VT - 25	Berchem 1693	1,00
VT - 13	Berchem 1796	3,35
VT - 09	Berendrecht 1796	1,80
VT - 26	Boechout 1672-1693-1705-1754	3,60
VT - 24	Borgerhout - Deurne 1693	1,60
VT - 34	Borgerhout 1796	1,60
VT - 22	Borsbeek 1693 - 1796	1,60

Code	Titel	Prijs
VT - 04	Bouwel 1796	1,00
VT - 28	Edegem 1693	1,85
VT - 06	Ekeren 1796	6,50
VT - 31	Emblem 1756	1,85
VT - 05	Halle (kempen) 1796	1,10
VT - 32	Herenhout 1796	4,00
VT - 33	Keerbergen 1796	4,00
VT - 10	Lillo - Austruweel 1796	1,85
VT - 43	Loenhout 1816	1,85
VT - 18	Merksem 1796	2,50
VT - 27	Mortsel 1709 -1795	1,00
VT - 39	Mortsel 1808	3,50
VT - 29	Niel 1795	2,75
VT - 08	Noordenwijk 1830	2,75
VT - 02	Oevel 1693 -1709 - 1754	1,80
VT - 35	Olen 1796	1,80
VT - 19	Pulle 1796	1,10
VT - 21	Ranst 1796	1,60
VT - 11	Tongerlo 1709	1,40
VT - 38	Tongerloo 1796	1,50
VT - 42	Turnhout 1754	6,50
VT - 16	Turnhout 1796	12,50
VT - 37	Vremde 1796	1,00
VT - 36	Westerlo 1796	1,80
VT - 01	Westmalle 1796	1,80
VT - 30	Wijnegem 1796	1,50
VT - 20	Wilrijk 1796	1,90
VT - 17	Wuustwezel 1698	1,90
VT - 15	Wuustwezel 1815	3,70
VT - 14	Zandhoven 1796	2,35
VT - 40	Zandhoven 1880	5,00
VT - 41	Zandhoven 1890	2,80
VT - 03	Zoerle-Parwijs 1693 - 1754	1,25
VT - 07	Zoerle 1796	1,80

**Het bestuur van de regionale afdeling VVF-Antwerpen
biedt aan al zijn leden en lezers zijn oprechte wensen aan
voor een gezond en boeiend 2004.**

*Van boven naar onder en van links naar rechts: Marc Storms en Ivo
Dekeyser, Marcel Siebens en Herman Van Elsacker, Engelbert Roels
en Herman Jorens, Martin Braem en Rina Havelaerts, Dora Kennivé
en Paul Justens, Magda Vanbrabant en Georges Lathouwers
(Ontbreken: fotograaf Patrick Cleiren en verder nog Marc Van
Acker, Georges Vervoort, Jan Vanderhaeghe en Jimmy De Souter)*

Donderdag **15 januari 2004**, om 20.00

Voordracht: *Wij gaan naar Amerika* door
journalist **Dirk Musschoot** in het VVF-Centrum,
Van Heybeeckstraat 3 Merksem.
Meer info op blz. 8 in dit nummer

Zondag **25 januari 2004**, van 9.00 tot 18.00

11de STAMBOMENDAG in Begijnendijk
(Gemeentelijke Basisschool, De Bruynlaan 19)
Genealogische info: de streek tussen Mechelen,
Heist op den Berg, Scherpenheuvel, Westerlo en
Aarschot plus Begijnendijk, Betekom.
Info: Paul PRIJCK (015.24.05.77) of Dany WIJNS
(016.53.84.96)

Donderdag **5 februari 2004**, van 20 tot 22 uur

Startavond cursus *Inleiding in de heraldiek*
Oud-gemeentehuis, Dorpsstraat 43 Emblem.
Zie ook blz. 27

Donderdag **12 februari 2004** om 20 uur

Voordracht: *De tachtigjarige oorlog 1568-1648*
door Prof. **Etienne Rooms** in het VVF-Centrum,
Van Heybeeckstraat 3 Merksem
Meer info op blz. 19

Dinsdag **23 maart 2004**

Tweede **Nacht van de Geschiedenis**
Info: www.Davidsfonds.be (Tel: 016.31.06.00)

Zondag **18 April 2004**

Derde **Erfgoeddag** in heel Vlaanderen en Brussel.
Staat dit jaar in het teken van FAMILIE !
Info : www.erfgoeddag.be

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE

REGIONALE AFDELING ANTWERPEN vzw

De werking van onze regio strekt zich uit over volgende gemeenten
(benamingen van vóór de gemeentefusies) :

Aartselaar	Hoboken	Rumst
Antwerpen	Hoevenen	Schelle
Berchem	Hove	Schilde
Berendrecht	Kalmthout	Schoten
Boechout	Kapellen	's Gravenwezel
Boom	Kontich	Stabroek
Borgerhout	Lillo	Terhagen
Borsbeek	Lint	Vremde
Brasschaat	Loenhout	Waarloos
Broechem	Merksem	Wijnegem
Burcht	Mortsel	Wilmarndonk
Deurne	Niel	Wilrijk
Edegem	Oelegem	Wommelgem
Ekeren	Oorderen	Wuustwezel
Emblem	Oosterweel	Zandvliet
Essen	Ranst	Zwijndrecht
Hemiksem	Reet	

Contact	Voorzitter	Marcel Siebens, Amerikalei 148 bus 6, 2000 Antwerpen e-post: VVF.reg.afd.Antwerpen@advalvas.be
	Ondervoorzitter	Engelbert Roels, Speeltuinaan 15, 2640 Mortsel e-post: engelbert@skynet.be
	Secretaris	Rina Havelaerts, Essenhoutstraat 166, 2950 Kapellen e-post : VVFantwerpen.secr@advalvas.be Tel.: 03.297.62.98
	Penningmeester	Marc Storms, Mechelsesteenweg 198, 2018 Antwerpen Bankrekening VVF-Antwerpen: 979-3936016-52
	Internetadres	http://users.belgacom.net/vvfantwerpen